

บทที่ 2 บทบาทหน้าที่ขององค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (EDI)

การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในการดำเนินธุรกิจได้ก่อให้เกิดข้อได้เปรียบสองประการคือสามารถติดต่อสื่อสารดำเนินธุรกิจได้อย่างรวดเร็วและง่ายดายราวกับข้ามถนนไปหากันแม้ว่าจะอยู่ห่างกันเป็นพันไมล์หรืออยู่คนละฝั่งมหาสมุทรก็ตาม¹ ดังนั้นจึงเห็นได้ชัดเจนว่าองค์กรต่างๆ ได้หันมาใช้ในการส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์กันมากขึ้นและมีที่ท่าว่าจะเพิ่มปริมาณการใช้มากขึ้นทุกขณะ ในด้านการค้าระหว่างประเทศจึงกระตุ้นให้องค์กรระหว่างประเทศต่างๆ เกิดความสนใจในการร่วมมือกันพัฒนาเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยได้ปรากฏในรายงานของคณะกรรมการประชาคมยุโรปแสดงถึงการสนับสนุนทางเศรษฐกิจ ที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในระดับสากล โดยสรุปว่า ความสะดวกง่ายดายของข้อมูลได้หลั่งไหลไปสู่ระบบเศรษฐกิจและรัฐสมาชิกของ ประชาคมเป็นเงื่อนไขที่สำคัญสำหรับการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการโดยเสรีตลอดจนความก้าวหน้าของการร่วมมือกันในหมู่ประชาคมยุโรป²

องค์กรระหว่างประเทศหลายองค์กรได้มีความสนใจที่จะค้นคว้าและร่วมมือกันในการศึกษาถึงโครงสร้างทางกฎหมายระหว่างประเทศที่ควบคุมการติดต่อสื่อสารดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

¹ Amelia H.Boss , THE INTERNATIONAL COMERCIAL USE OF ELECTRONIC DATA INTERCHANGE AND ELECTRONIC COMMUNICATION TECHNOLOGIES, BUSINESS LAWER JOURNAL (AUGUST 1991) (cite as: 46 Bus.Law. 1787) Available form Copr.(c)West 1996.

² Commission of the European Communities, The Legal Position of the Member States with Respect to Electronic Data Interchange :Final Report (September 1989) (“ECE Final Report”) cited in Id., 1787-1788

2.1 องค์การสากลระหว่างประเทศ

คณะกรรมการด้านกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งองค์การสหประชาชาติ

UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW
(UNCITRAL)³

ก่อตั้งในปี 1966 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกฎหมายในการค้าระหว่างประเทศ และเป็นหน่วยงานของสหประชาชาติ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและวางแนวทางในการป้องกันและรักษาความลับในการดำเนินการและแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์

คณะกรรมการเศรษฐกิจยุโรปของสหประชาชาติ

United Nations Economic Commission for Europe (UN/ECE)⁴

ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1947 โดยมีวัตถุประสงค์ในการก่อให้เกิดและพัฒนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกและประเทศอื่น ๆ ในโลกและเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือระหว่างรัฐบาลในด้านต่างๆ และดำรงไว้ซึ่งการพัฒนากิจกรรมต่างๆของเหล่ามวลสมาชิก UN/ECE

คณะกรรมการประกอบด้วยประเทศสมาชิกยุโรปใน สหประชาชาติร่วมกับ สหรัฐอเมริกา, แคนาดา, สวิตเซอร์แลนด์, อิสราเอล, เอเชียกลาง รวม 55 ประเทศ เกี่ยวกับ EDI UN/ECE รับผิดชอบในการพัฒนามาตรฐาน EDIFACT

³ UNITED NATIONS HAND BOOK [U.N.], 1996: 49 and Year Book of International Organizations (1996/97) Vol.1 , p. 1514.

⁴ Ibid ., pp. 124-125 and Ibid.,

คณะกรรมการของสหประชาชาติในการอำนวยความสะดวกในกระบวนการค้าระหว่างประเทศ

United Nations Working Party on The Facilitation of International Trade Procedures (W.P.4)⁵

เป็นคณะกรรมการภายใต้การดูแลของ UN/ECE ในเรื่องของการอำนวยความสะดวกของกระบวนการค้าระหว่างประเทศ โดยมีกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 2 กลุ่มคือ

- ด้านการแลกเปลี่ยนหน่วยข้อมูล (On Data Element & Interchange)⁶ โดย
คณะกรรมการ UNJEDI⁷
- ด้านกระบวนการค้า เป็นคณะกรรมการที่รับผิดชอบในการพัฒนามาตรฐานของ EDI เพื่อส่งเสริมกระบวนการค้าระหว่างประเทศอีกทั้งยังส่งเสริมความต้องการพื้นฐานด้านการจัดอุปสรรคทางกฎหมายในปัจจุบัน ในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

⁵ ESCAP/UNDP REPORT ON ELECTRONIC DATA INTERCHANGE (EDI) SYSTEMS FOR TRANSPORT RELATED AND TRADE FACILITATION ACTIVITIES (UNITED NATIONS ,1991) ANNEX 2 p. 25. (“ESCAP REPORT ON EDI”)

⁶ Ibid., Data Element หมายถึง

- 1 หน่วยของข้อมูลซึ่งถูกจำแนก,อธิบายและแสดงค่าเป็นการเฉพาะ (EDIFACT)
- 2 หน่วยของข้อมูลซึ่งภายในบรรจุข้อความที่พิจารณาแล้วว่าแบ่งไม่ได้(ISO 2382/4)
3. ตัวอักษร (character) ที่ถูกใช้แยกหน่วยข้อมูลภายในส่วนข้อมูล (segment)

เรียบเรียงจาก Ibid., ANNEX 2 p. 4.

⁷ Ibid., ANNEX 2 p. 24.

United National Joint Electronic Data Interchange Committee (UNJEDI) คณะกรรมการด้านการร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์แห่งสหประชาชาติ คณะกรรมการนี้เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มมาตรฐาน EDI แห่งยุโรปและกลุ่มมาตรฐาน EDI อเมริกาเหนือ

ที่ประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา

United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)⁸

วาระแรกของการประชุมของสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (UNCTAD) มีขึ้นที่นครเจนีวา ในปี 1964 โดยมีการประชุมทุกๆ 4 ปี โดยจะมีการประชุมวาระที่ 10 ในปี ค.ศ. 2000 ที่ประเทศไทย UNCTAD มีวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนการค้าระหว่างประเทศอีกทั้งเป็นการพัฒนาโอกาสทางการค้าของประเทศกำลังพัฒนาโดยมีการทำงานผ่านคณะกรรมการด้านการค้าและการพัฒนา (TRADE AND DEVELOPMENT BOARD (TDB)) สมาชิกของ TDB ประกอบด้วยรัฐสมาชิกทั้งหมดของ UNCTAD โดยในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1996 มีสมาชิกทั้งหมด 143 ประเทศ

สภาหอการค้าระหว่างประเทศ

International Chamber of Commerce (ICC)⁹

ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ.1919 โดยจดทะเบียนก่อตั้งเป็นองค์การการค้าโลก อย่างถาวรเมื่อ 24 มกราคม 1949 ณ กรุงปารีส มีจุดมุ่งหมายเพื่อรองรับการค้าของโลกโดยสนับสนุนการค้า และการลงทุนและระบบการตลาดเสรี โดยเป็นตัวแทนในการดูแลผลประโยชน์ของกลุ่มธุรกิจการค้าหลักๆ รวมทั้งการธนาคาร, การบริการด้านการเงิน, การผลิต, การตลาด, การขนส่งวางแนวทางปฏิบัติร่วมกันทางการค้า บัญญัติศัพท์, ตรากฎสำหรับใช้ควบคุมในทางการค้า และควบคุมจรรยาบรรณในการตลาดและการโฆษณา

⁸ Ibid., U.N. HAND BOOK pp. 169-172 and Year Book of International Organization pp. 1516-1520.

⁹ Year Book of International Organizations pp. 850-858.

2.2 องค์การระหว่างประเทศภาคพื้นเอเชีย

The Asia Pacific Economic Cooperation (APEC)¹⁰

The Asia Pacific Economic Cooperation หรือภายใต้ชื่อภาษาไทยว่า กลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจของเอเชียแปซิฟิก ประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมด 15 กลุ่ม เศรษฐกิจ คือ จีน ใต้หวัน ฮองกง เกาหลี ฟิปปินส์ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ไทย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา เม็กซิโก แคนาดา ปาปัวนิวกินี ซึ่งรวมตัวกัน เพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศสมาชิก ภายใต้ APEC นี้จะมีคณะกรรมการอยู่ 7 คณะ และคณะทำงานเฉพาะกิจ อีก 3 คณะ แต่ละคณะจะมีการประชุม ปีละ 2 ครั้ง

คณะทำงานที่เกี่ยวข้องกับ EDI โดยตรงคือ คณะทำงานด้านโทรคมนาคม วัตถุประสงค์หลักของคณะทำงานนี้คือ สร้างความร่วมมือในการพัฒนาระบบโทรคมนาคมของแต่ละประเทศให้เอื้ออำนวยต่อการค้า การลงทุนในภูมิภาคให้มากที่สุด โดยคณะทำงานได้มี การริเริ่ม 4 โปรแกรม หลักคือ

- Data Complitation
- Electronic Data Interchange (EDI)
- Infrastructure
- Human Resource Development

Asia EDIFACT Board (AS/EB)¹¹

Asia EDIFACT Board ได้รับการเห็นชอบให้จัดตั้งในเดือน สิงหาคม 2533 โดยมีสมาชิกร่วมก่อตั้ง 2 ประเทศ คือ ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ นับถึงวันนี้ AS/EB มีสมาชิกทั้งสิ้น 8 ประเทศ คือ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ อินเดีย มาเลเซีย เกาหลี ฟิปปินส์ ใต้หวัน ไทย และผู้สังเกตการณ์อีก 3 ประเทศ คือ มองโกเลีย ฮองกง และ ฟิปปินส์ ในจำนวนนี้ ประเทศไทยเป็นสมาชิก

¹⁰ Thai EDI Bulletin “ข่าว EDI” , ฝ่ายเลขานุการ Thailand EDI Council, ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (1 เมษายน 2537)

¹¹ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ, IT Review (ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2537) หน้า 6-8.

หน้าใหม่ที่สุดโดยเพิ่งได้รับการเห็นชอบอย่างเป็นทางการ จากประเทศ สมาชิกอื่นให้ร่วมเป็น สมาชิก AS/EB ได้ในเดือนธันวาคม 2536 ที่ผ่านมานี้เอง

ทำนองเดียวกับคณะกรรมการส่งเสริมการใช้ EDIFACT ในภูมิภาคอื่นๆ กรรมการ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของ AS/EB จะเป็นผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อจากองค์การระดับประเทศ ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการใช้งาน EDI ในประเทศตน (องค์การนี้อาจเป็นคณะกรรมการ EDIFACT แห่งชาติ สภา EDI แห่งชาติ หรือองค์การอื่นใดที่ทำหน้าที่ในลักษณะเดียวกันนี้) ผู้แทนจาก ประเทศ (countries) ที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติหรือ ESCAP จะได้รับการแต่งตั้ง เป็น กรรมการ (members) สำหรับผู้แทนจากกลุ่มเศรษฐกิจ (economies) ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของ องค์การสหประชาชาติ หรือ ESCAP จะได้รับการแต่งตั้งเป็น กรรมการร่วม (associate members) นอกจากนี้ในองค์ประกอบของ AS/EB ยังมี กรรมการกิตติมศักดิ์ (ex-officio members) คือผู้ แทนกิตติมศักดิ์ ประจำภูมิภาคเอเชีย และรอง (ถ้ามี) (UN/EDIFACT Rapporteur and Vice rapporteur for Asia) ซึ่งเป็นผู้ที่ AS/EB เสนอชื่อไป และได้รับการแต่งตั้งจาก คณะทำงาน อำนวยความสะดวกทางการค้าของ UN/ECE (UN/ECE Working Party on the Facilitation of Trade Procedures - UN/ECE/WP.4) โดยจะอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี

สำนักงานเลขานุการของ AS/EB คือ JASTPRO (Japan Association for Simplification of International Trade Procedures) ซึ่งจะทำหน้าที่ ประสานงานกับคณะทำงาน แต่ละคณะ รวมทั้งประสานกับ WP.4 ในส่วนที่เป็นการสนับสนุน และส่งเสริมการใช้ EDI และ UN/EDIFACT ในเอเชียและภูมิภาคอื่นๆ ทั่วโลกด้วย

ผู้แทนกิตติมศักดิ์ประจำภูมิภาคเอเชียคนปัจจุบันคือนายเคนจิ อิโตะ ซึ่งมีความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาระบบต่างๆ ในกระบวนการการนำเข้าและส่งออกสินค้า เป็น อย่างดี ในการเข้ารับตำแหน่งนี้ นายเคนจิจะต้องเข้าร่วมประชุมกับ UN/ECE/WP.4, Joint Rapporteur's Team และการประชุมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในนามของ AS/EB ด้วย

การดำเนินงานของ AS/EB จะเป็นไปในลักษณะของการประสานกันระหว่าง คณะทำงานซึ่งจะรับผิดชอบ การพัฒนามาตรฐานการแลกเปลี่ยนข้อมูลสำหรับงานด้านต่างๆ กัน จนถึงวันนี้ AS/EB ได้จัดตั้งคณะทำงานแล้วทั้งหมด 6 คณะ คือ

คณะทำงาน	วัตถุประสงค์
1. Technician Assessment Group (AS-TAG)	เพื่อสนับสนุน AS/EB ทางด้านเทคนิคเกี่ยวกับการ พัฒนา EDIFAC และกำหนดการดูแลงานการพัฒนา EDI ของ กลุ่มอื่นๆ เพื่อให้มี โครงสร้างและรูปแบบที่สอดคล้องกัน
2. Awareness & Education Group (AS-AEG)	เพื่อเผยแพร่และสนับสนุนการใช้งาน EDI และ EDIFACT ใน เอเชีย โดยจัดตั้งและพัฒนาโปรแกรมทางการศึกษาให้กับสาธารณชน
3. Transport working Group (AS-TWG)	เพื่อกระตุ้นให้มีการร่วมมือในการใช้ EDI และ EDIFACT ในด้าน การขนส่งของประเทศสมาชิก
4. Financial Working Group (AS-FWG)	เพื่อกระตุ้นให้มีการร่วมมือในการใช้ EDI และ EDIFACT ระหว่างธนาคารของประเทศสมาชิก
5. Customs Working Group (AS-CWG)	เป็นคณะทำงานที่เสนอให้จัดตั้งโดยคณะกรรมการ EDI ลิงคโปร์ และเพิ่งมีการประชุมครั้งแรกในการประชุม AS/ED ครั้งที่ 7 การ ทำงานของคณะนี้จะเน้นไปที่การสื่อสารข้อมูลธุรกิจนำเข้าส่งออก
6. Purchasing Working Group (AS-PWG)	เป็นคณะทำงานที่เสนอให้มีการจัดตั้งโดยคณะกรรมการ EDIFACT มาเลเซีย และได้รับการเห็นชอบให้จัดตั้งได้ในการ ประชุมครั้งที่ 7 นี้ขอบเขตการทำงานจะเน้นไปที่การพัฒนากลไกที่ จะเกื้อหนุนระบบการซื้อขายในกลุ่มประเทศสมาชิก

ยังมีคณะทำงานอีกคณะหนึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาเพื่อจัดตั้งภายใต้ AS/EB คือคณะทำงานเพื่อการป้องกันสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection Joint Working Group) ซึ่งเสนอโดยคณะกรรมการ EDIFACT ได้หวั่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนามาตรฐาน การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างองค์กรที่ควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และอุตสาหกรรมในท้องถิ่น

ความเคลื่อนไหวต่างๆที่มีต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงของธุรกิจโลกซึ่งประเทศ เพื่อนบ้านในเอเชียได้ก้าวหน้าไปแล้วนี้เป็นบทเรียนส่วนหนึ่งที่ประเทศไทยจะต้องศึกษาและนำมา ปรับปรุงกับสถานการณ์ในบ้านเราเพื่อที่จะพัฒนาระบบการค้าอิเล็กทรอนิกส์ของไทยให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับชาวโลกโดยไม่ถูกทอดทิ้ง

2.3 องค์กรในประเทศไทย

องค์กรที่รับผิดชอบของงาน EDI ในประเทศไทย

คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ (NITC)¹²

การพัฒนา EDI ในประเทศไทยเริ่มมาจากการที่รัฐบาลในสมัย นายกรัฐมนตรี นายอานันท์ ปันยารชุน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศว่าเป็นปัจจัย สำคัญที่จะเร่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ และได้แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริม การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ (NITC) ขึ้นในปี 2535 โดยให้ทำหน้าที่ สนับสนุนและส่งเสริมในเชิงนโยบาย เพื่อให้เกิดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทั้งในภาครัฐบาล และภาคเอกชนในการพัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ คณะกรรมการชุดนี้ได้แต่งตั้ง อนุกรรมการอีก 7 คณะเพื่อรับผิดชอบงานในด้านต่าง ๆ กัน และ โดยที่คณะกรรมการฯ ได้เล็งเห็นว่า Electronic Data Interchange หรือ EDI เป็นเทคโนโลยี ที่ใกล้ตัวมีความเป็นไปได้ในการประยุกต์ ใช้สูงและเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำประเทศไปสู่ความเจริญ ทางเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็วทำให้ สามารถประกอบธุรกิจการค้ากับประเทศอื่นๆ ได้อย่างไม่ล่าช้า จึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เฉพาะกิจ เพื่อพัฒนาโครงการ Electronic Data Interchange (EDI) ทางด้านการค้า ระหว่างประเทศ ขึ้นในเดือนมีนาคม 2535 โดยให้มีหน้าที่

1. จัดทำโครงการพัฒนาระบบ EDI ที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ
2. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติมอบหมาย
3. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการใดๆตามหน้าที่ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจชุดนี้ ซึ่งมีอธิบดีกรมศุลกากรเป็นประธาน ได้สิ้นสุดภารกิจลงเมื่อได้เสนอผลการศึกษารูปแบบการบริการและรูปแบบองค์กรที่จะมาบริหารโครงการ EDI ทางด้านการค้าระหว่างประเทศ ต่อ NITC เมื่อเดือนพฤษภาคม 2537 ที่ผ่านมา แต่เนื่องจาก

¹² Ibid., pp. 9-12

ภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาโครงการ EDI ระดับชาติยังไม่สิ้นสุด ยังคงต้องมี องค์กรที่จะมารับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรงในอันที่จะประสานงานการพัฒนา EDI ของส่วนราชการ หลายแห่งให้สอดคล้องกับมาตรฐานนานาชาติ คณะอนุกรรมการฯ ได้ร่างข้อเสนอเพื่อการจัดตั้ง สภาแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แห่งประเทศไทย (Thailand EDI Council) ขึ้นเพื่อเป็นองค์กรถาวรที่จะรับภาระหน้าที่ทั้งหมดนี้และเป็นตัวแทนของประเทศในการประชุมกับนานาชาติในเรื่องที่เกี่ยวข้องด้วย

สภาแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แห่งประเทศไทย¹³

จากเหตุผลที่ได้กล่าวแล้วนั้น NITC จึงได้แต่งตั้งสภาแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แห่งประเทศไทย (สสท.) หรือ Thailand EDI Council ขึ้นเป็น อนุกรรมการคณะหนึ่ง เพื่อรับมอบงานการดำเนินโครงการ Electronic Data Interchange ต่อจากคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายและเป้าหมายในการใช้ EDI ของประเทศ
2. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาระบบ EDI สนับสนุนการให้ EDI จัดระบบการพัฒนามาตรฐานข่าวสารศึกษาและจัดทำข้อเสนอด้านมาตรฐานและกฎหมายต่างๆ และทำงานอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับ EDI
3. ประสานงานและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะทำงานองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ EDI ให้เป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดไว้
4. ดำเนินการจัดตั้งองค์กรที่จะมาให้บริการ EDI ตามความต้องการ ของรัฐบาล
5. เป็นตัวแทนของประเทศไทยเพื่อประสานงานและประชุมกับนานาชาติในการพัฒนา EDI ระหว่างประเทศ เช่น เป็นกรรมการของAsia EDIFACT Board เป็นตัวแทนเข้าประชุม APEC ในวาระที่เกี่ยวข้องกับ EDI
6. ปฏิบัติงานอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับ EDI ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ

¹³ Ibid., p. 11 และข่าว EDI ,ปีที่ 1 ฉบับที่ 6 (30 พฤษภาคม 2537)

7. (บทเฉพาะกาล) รับช่วงงาน ผลการศึกษาและแผนการพัฒนา EDI สำหรับประเทศไทยจากจากคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อพัฒนาโครงการ EDI ทางด้านการค้าระหว่างประเทศไปดำเนินการต่อไป

องค์ประกอบและโครงสร้างของสทท.

สทท.ประกอบด้วยประธานคืออธิบดีกรมศุลกากรและตัวแทนจากภาครัฐและภาคเอกชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้ EDI ในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

- (1) อธิบดีกรมศุลกากร
- (2) ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์
- (3) ผู้แทนกระทรวงคมนาคม
- (4) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
- (5) ผู้แทนกรมศุลกากร (กระทรวงการคลัง)
- (6) ผู้แทนกรมบัญชีกลาง(กระทรวงการคลัง)
- (7) ผู้แทนกรมสรรพากร(กระทรวงการคลัง)
- (8) ผู้แทนกรมการค้าต่างประเทศ (กระทรวงพาณิชย์)
- (9) ผู้แทนกรมส่งเสริมการส่งออก (กระทรวงพาณิชย์)
- (10) ผู้แทนกรมการประกันภัย (กระทรวงพาณิชย์)
- (11) ผู้แทนกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ (กระทรวงพาณิชย์)
- (12) ผู้แทนบริษัทการบินไทย
- (13) ผู้แทนการทำเรือแห่งประเทศไทย
- (14) ผู้แทนองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย
- (15) ผู้แทนการสื่อสารแห่งประเทศไทย
- (16) ผู้แทนกรมไปรษณีย์โทรเลข
- (17) ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- (18) ผู้แทนสภาหอการค้าไทย
- (19) ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย
- (20) ผู้แทนศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ

ภายใต้สท.จะมีคณะทำงานอยู่ 3 กลุ่มคือ

1. คณะทำงานด้านบริการและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ คณะทำงานนี้ มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จของการนำเอา EDI มาใช้ เพราะจะต้องเกี่ยวข้อง โดยตรงกับการเตรียมความพร้อมของบุคลากรและองค์กร ทั้งนี้เนื่องจาก EDI ไม่ใช่เทคโนโลยี ที่แปลกใหม่ แต่เป็นวิธีดำเนินธุรกิจแบบใหม่ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จอยู่ที่การยอมรับของ บุคลากรที่ปฏิบัติงาน นั้นๆ ซึ่งการอบรมเชิงวิชาการ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนเอกสาร เผยแพร่ เป็นต้น จะเป็น พื้นฐานที่สำคัญที่จะช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรในองค์กร ได้ในส่วนของงานบริการ คณะทำงานคณะนี้จะทำหน้าที่รับจดทะเบียนผู้ใช้ EDI และจัดทำ directories ที่เกี่ยวข้องด้วย

2. คณะทำงานพัฒนามาตรฐานอิเล็กทรอนิกส์ทั้งสี่คณะ คือคณะทำงาน มาตรฐานด้านการเงิน ด้านการขนส่ง ด้านศุลกากร และด้านการจัดซื้อ จะมีหน้าที่หลัก ในการศึกษา มาตรฐานเกี่ยวกับ message ต่างๆ ที่ใช้กันอยู่ในกลุ่มธุรกิจ และพิจารณา ความเหมาะสมของการใช้ UN/EDIFACT message standards ตลอดจนจัดทำคู่มือเพื่อเผยแพร่ และเสนอแนวทางแก้ไข ปัญหาข้อบกพร่อง(ถ้ามี)ให้แก่สท. โดยฝ่ายทางคณะทำงานด้านเทคนิค

3. คณะทำงานด้านกฎหมายจะมีหน้าที่ศึกษาปัญหาและอุปสรรค อันเนื่อง จากกฎระเบียบต่างๆที่มีต่อการใช้ EDI และหาแนวทางแก้ไขเบื้องต้นให้กับผู้ใช้ ตลอดจน ประสาน งานกับคณะกรรมการกฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ (ภายใต้ NITC) เพื่อถ่ายทอด ความ ต้องการด้านกฎหมายอันเนื่องมาจากการใช้งาน EDI

ในการดำเนินงาน สท.จะแต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร (Steering Committee) ซึ่งอย่างน้อยจะประกอบด้วยประธานคณะทำงานทุกคณะ และกรรมการผู้จัดการบริษัทผู้ให้บริการ EDI โดยมีศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติเป็นฝ่ายเลขานุการ ซึ่งจะ ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมและกระทรวงคมนาคม การสื่อสารแห่งประเทศไทย องค์กรโทรศัพท์ แห่งประเทศ ไทย และภาคเอกชนจากกลุ่มอุตสาหกรรมต่างๆ

เทรคสยาม - บริษัทผู้ให้บริการ EDI ¹⁴

องค์กรที่จะเป็นผู้ให้บริการ EDI ซึ่งใช้ชื่อว่า เทรคสยามนี้ เป็นผลมาจาก การศึกษาของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อพัฒนาโครงการ Electronic Data Interchange (EDI) ทางด้านการค้าระหว่างประเทศ เทรคสยามเป็นเพียงผู้ให้บริการ EDI รายหนึ่งซึ่ง ภาครัฐมีส่วนในการร่วมลงทุนและไว้วางใจให้ติดต่อผ่านได้ ส่วนภาคเอกชนรายอื่นๆ ที่ประสงค์จะตั้งบริษัทในลักษณะเดียวกันนี้ก็สามารถทำได้โดยจะไม่ถูกผูกขาด

เทรคสยามมีรูปแบบการดำเนินงานเป็นบริษัท ที่มีรัฐบาลและเอกชนร่วมลงทุน ในอัตราส่วน 49:51 เพื่อความคล่องตัวและประสิทธิภาพสูงสุดในการให้บริการ EDI แก่ หน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบงานทางการค้าระหว่างประเทศ ในระยะแรกเทรคสยาม จะเริ่มให้บริการที่ระบบระเบียบข้อบังคับ (Regulatory System) และระบบการแลกเปลี่ยน ระหว่างกลุ่มการค้าทางอากาศ (Air Cargo Community System) ก่อน

วัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน

1. ให้บริการ EDI ด้านการค้าระหว่างประเทศให้กับองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเน้นการปรับปรุงการให้บริการส่วนที่ เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐ คือ กรมศุลกากร บริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) การท่าเรือแห่งประเทศไทย กระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ) และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ให้บริการ Cargo Community System (CCS) ในประเทศไทย และเป็น gateway ให้กับสายการบินนานาชาติในการติดต่อกับ CCS
3. ส่งเสริมการใช้ EDI เป็นเครื่องมือในการทำธุรกิจการค้าอย่างมี ประสิทธิภาพในประเทศไทย
4. ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ EDIFACT เป็นมาตรฐานในการส่งเอกสาร EDI ในประเทศไทย

¹⁴ IT REVIEW ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 และข่าว EDI ,ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 (1 พฤษภาคม 2537).

5. เป็นหน่วยงานประสานงานระหว่างผู้ใช้ EDI กับสภาแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

บริการของเทรดสยาม

กิจการหลักของเทรดสยาม คือการให้บริการ EDI ใน 2 รูปแบบ คือ การบริการด้านเทคนิคและบริการให้คำปรึกษา การให้บริการด้านเทคนิคนี้จะหมายถึง การอำนวยความสะดวกทางเทคนิคทุกอย่าง ยกเว้นการให้บริการสายโทรคมนาคม (ซึ่งเทรดสยามจะใช้ บริการ Public data network ขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยหรือการสื่อสารแห่งประเทศไทย) แก่ลูกค้าของเทรดสยามที่ประสงค์จะใช้ EDI นอกจากนี้บริการที่เกี่ยวข้องโดยตรง กับลูกค้าแล้วยังจะให้บริการจัดฝึกอบรม สัมมนา สร้างความพร้อมในการใช้ EDI ให้แก่บุคคล และนิติบุคคลทั่วไปด้วย

และเนื่องจากกิจการหลักของบริษัทคือการให้บริการ EDI ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญต่อความปลอดภัยของข้อมูลของลูกค้าที่ส่งผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก ดังนั้นเทรดสยามจึงมีนโยบายที่จะไม่ดำเนินกิจการ หรือ ตั้งบริษัทลูก (fully owned subsidiary company) เพื่อดำเนินกิจการค้าข้อมูล ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้บริการ EDI ขาดความเชื่อมั่นในด้านความปลอดภัยของข้อมูลที่ให้บริการของบริษัท

แผนการดำเนินงาน

การดำเนินงานของเทรดสยามแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะก่อนเปิดบริการ (pre-operating period) และระยะตั้งแต่เปิดบริการ EDI เป็นต้นไป

1. ช่วงก่อนเปิดบริการ ในระยะเวลา 1 ปี หลังจากจดทะเบียนบริษัท เเทรดสยามจะต้องดำเนินการต่อไปนี้ให้แล้วเสร็จ

- จัดหาและปรับปรุงสถานที่สำหรับ เเทรดสยาม
- จัดหาอุปกรณ์สำนักงาน / ซอฟต์แวร์ / โทรคมนาคม
- สรรหาบุคลากร

- จัดตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์ สำหรับการฝึกฝน
- ร่วมกับสภาแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แห่งประเทศไทย หรือ Thailand EDI Council ในการพัฒนามาตรฐานเอกสาร EDI ในส่วนที่จำเป็น
- พัฒนาสัญญามาตรฐานต่างๆ เช่น ข้อตกลงระหว่างคู่ค้า
- จัดสัมมนาเผยแพร่ความรู้และสร้างความตื่นตัวในการใช้ EDI
- ทำ Market Survey
- ทดสอบระบบต่างๆ

2. ช่วงเปิดบริการ EDI

1. ดำเนินงานต่อเนื่องจากช่วงแรก
2. ริเริ่มพัฒนาโครงการที่เกี่ยวข้องกับ EDI ในด้านต่างๆ
3. ให้บริการ EDI โดยเน้นหน้ทางด้านการค้าระหว่างประเทศก่อนด้วยการเชื่อมต่อหน่วยงานหลักๆ ของรัฐ คือ กรมศุลกากร บริษัทการบินไทยจำกัด การท่าเรือแห่งประเทศไทยและกระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ)
4. บริการให้คำปรึกษาสำหรับผู้ใช้นี้ใหม่ๆ และ Help desk สำหรับลูกค้าปรกติ
5. พัฒนาโปรแกรมการเผยแพร่ความรู้ด้าน EDI
6. จัดทำแผนการขยายบริการตามความต้องการของตลาดไปสู่ ภาคอุตสาหกรรมอื่นๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย